

Josep Miquel García: «La segona avantguarda catalana», *Del Modernisme a la modernitat. Artistes de l'escola catalana*, Editorial Mediterrània, Barcelona, 2009, p. 46-47

(...)

Quan l'obra d'Hernández Pijuan esgotà les possibilitats d'expressió de la monocromia feta per aquest procés d'acumulació, començà de nou una sèrie que, sense produir trencament amb la seva obra anterior, li ofería una nova possibilitat. Aquesta opció recuperà, per a la seva obra, el tema i la natura que, abstreta, sempre fou present en la seva producció.

El tema, encara que sigui en termes de simplicitat, prengué en l'obra d'aquest pintor el paper de motiu per tal d'estructurar una superfície pictòrica i contrastar el fons amb la figura, la línia amb el color i allò que és delimitat amb el que no ho és. Mai no tingué més protagonisme del que Monet donava a les seves "nimfes", ni fou tan lluny d'una introducció per cedir pas al llenguatge exclusivament pictòric.

Paral·lelament al desenvolupament d'una pintura informalista a les dècades dels anys cinquanta i seixanta, l'escultura catalana d'aquest període va configurar-se a l'entorn de dues tradicions que encara pervivien: d'una banda, una integració de l'expressivitat de la matèria i de rel abstracta, amb materials definitius, i d'altra la continuïtat d'una utilització objectual, poètica i lírica dels materials. Josep Maria Subirachs i Moisès Villèlia podrien argumentar aquestes direccions amb evidència.

Subirachs fou el primer escultor de postguerra que ubicà una obra abstracta en un espai públic de la ciutat de Barcelona. Tot combinant un expressionisme morfològic que permetia la presència de la figuració i l'abstracció, adaptà l'informalisme a l'escultura en el tractament de la superfície dels seus bronzes, terres cuites i ensamblatges de fustes i ferros. El diàleg entre aquests materials i les tensions que introduïa bo i relacionant les textures de la superfície va perfilar una anàlisi de les dualitats i les oposicions: el buit i el ple, la línia recta i la corba, etc., fins que va introduir una presència figurativa enmig de referències arquitecturals. El decurs del temps ha emmarcat la seva escultura en aquesta dialèctica entre els valors materials de la tridimensionalitat i la capacitat expressiva i representativa d'aquest escultor.

Aquests principis semblaven més essencials per a la pintura, però l'escultura, que té en la matèria un dels seus elements definitius, duia a la necessitat de la forma, que condicionava qualsevol llenguatge no figuratiu. Només cal resseguir l'evolució de l'informalisme a Catalunya per observar com als Salons d'octubre proliferaven els pintors abstractes, quan a l'escultura li costava desprendre's de la forma.

En aquest debat sobre les possibilitats expressionistes i abstractes de la tridimensionalitat, Josep Maria Subirachs va definir una viabilitat de la matèria i la textura mitjançant una confrontació dialèctica entre la forma i els seus

elements físics. Subirachs implicava l'ofici que servava el tractament de la matèria definitiva, readaptada a l'estètica de la no representació.

En aquest balanç històric, Subirachs ocupa un paper emblemàtic de referència com escultor de la seva generació. La seva principal virtut, a banda de l'ofici assumit i expressat, rau en considerar l'art, i l'escultura, com una pràctica mental, seguint una pauta humanística. L'art ha de ser compromès amb l'essència de l'home i vinculat a la seva societat, i aquest compromís l'apropa a la tradició de la forma, a la poesia també, a la filosofia, la història i les arrels.

La projecció de Subirachs dins la Catalunya contemporània ha situat el seu treball en una gènesi de símbols que s'ha materialitzat a través dels seus monuments, com el dedicat a la Generalitat a Cervera, de l'any 1982, el que honora el president Macià a la plaça de Catalunya de Barcelona, o la seva intervenció, intensa, al temple gaudinià de la Sagrada Família, que s'inicia l'any 1987. Aquest darrer treball ha ocupat la seva pràctica artística fins a l'actualitat, amb escultures treballades directament en els obradors del Temple, i amb obres foses en bronze per a les portes d'accés, on Subirachs ha volgut deixar l'empremta de la seva personalitat interpretant el caràcter de l'arquitecte Antoni Gaudí.

(...)